

Znak: CH-II.5144. 62 .1.2024BL1

Sprawa: wydanie pozwolenia na prowadzenie prac konserwatorskich przy zabytku ruchomym wpisanym do rejestru zabytków.

Obiekt: organy z kościoła rzymskokatolickiego pw. Świętych Apostołów Piotra i Pawła w miejscowości Kanie, gm. Rejowiec Fabryczny, pow. chełmski (ziemski).

Nr rejestru zabytków: B/209.

DECYZJA

Na podstawie art. 6 ust. 1 pkt 2 litera a, art. 7 pkt 1, art. 36 ust. 1 pkt 1 i ust. 3, art. 89 pkt 2, art. 93 ust. 1, ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. z 2022 r., poz. 840 z późn. zm.), § 12 rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 22 sierpnia 2018 r. w sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, prac restauratorskich i badań konserwatorskich przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków albo na Listę Skarbów Dziedzictwa oraz robót budowlanych, badań architektonicznych i innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, a także badań archeologicznych (Dz.U. z 2018 r. poz. 1609 ze zm.) oraz art. 104 Kodeksu postępowania administracyjnego (Dz.U. z 2024 r. poz. 572), po rozpatrzeniu wniosku z 12 sierpnia 2024 r., złożonego przez ks. Romana Knysia, proboszcza parafii rzymskokatolickiej pw. Świętych Apostołów Piotra i Pawła w Kaniem, gm. Rejowiec Fabryczny, pow. chełmski (ziemski), w sprawie wydania pozwolenia na prowadzenie prac konserwatorskich;

Lubelski Wojewódzki Konservator Zabytków w Lublinie o r z e k a :

wydać Parafii rzymskokatolickiej pw. Świętych Apostołów Piotra i Pawła w Kaniem, pozwolenie na prowadzenie prac konserwatorskich przy organach – instrumencie (bez prospektu), wpisanych do rejestru zabytków ruchomych województwa lubelskiego pod nr B/209 z kościoła rzymskokatolickiego pw. Świętych Apostołów Piotra i Pawła w Kaniem, w zakresie i w sposób określony w „Opisie prac konserwatorskich przewidzianych przy organach w kościele parafialnym pw. Świętych Apostołów Piotra i Pawła w Kaniem”, stanowiący załącznik do niniejszej decyzji;

z zastrzeżeniem spełnienia następujących warunków konserwatorskich:

- warunek polegający na obowiązku kierowania tymi pracami albo samodzielnego ich wykonywania przez osobę spełniającą wymagania, o których mowa odpowiednio w art. 37a ust. 1 i 2, art. 37b ust. 1 i 3 albo art. 37d ust. 1 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, zwanej dalej „ustawą”;
- zawiadomienia wojewódzkiego konserwatora zabytków o terminie rozpoczęcia i zakończenia wskazanych w pozwoleniu prac;
- niezwłocznego zawiadomienia wojewódzkiego konserwatora zabytków o zagrożeniach lub nowych okolicznościach ujawnionych w trakcie prowadzenia wskazanych w pozwoleniu prac;
- prowadzenia dokumentacji przebiegu wskazanych w pozwoleniu prac i przekazania jej wojewódzkiemu konserwatorowi zabytków w terminie 3 miesięcy od dnia zakończenia tych prac albo badań;
- opracowania sposobu postępowania z zabytkiem po zakończeniu wskazanych w pozwoleniu prac i przekazania tego opracowania wojewódzkiemu konserwatorowi zabytków w terminie 3 miesięcy od dnia zakończenia tych prac;
- obowiązku dokonywania odbiorów częściowych i końcowego wykonanych prac konserwatorskich z udziałem wojewódzkiego konserwatora zabytków.

Pozwolenie jest ważne do 31 grudnia 2025 r.

Uzasadnienie

Organy stanowią jeden z najcenniejszych elementów zabytkowego ruchomego wyposażenia kościoła rzymskokatolickiego pw. Świętych Apostołów Piotra i Pawła w Kaniem. Organy wpisane są do rejestru zabytków ruchomych województwa lubelskiego pod numerem B/209.

Proboszcz Parafii rzymskokatolickiej pw. Świętych Apostołów Piotra i Pawła w Kaniem wystąpił z wnioskiem z 12 sierpnia 2024 r. o wydanie pozwolenia na przeprowadzenie prac konserwatorskich przy organach z kościoła rzymskokatolickiego pw. Świętych Apostołów Piotra i Pawła w Kaniem.

Zgodnie z art. 36 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami prowadzenie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru wymaga uzyskania pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków.

Wstępne badania i oględziny obiektu potwierdziły zły stan zachowania zabytków i wskazały na konieczność przeprowadzenia pełnej konserwacji obiektu. Przedstawiony program prac konserwatorskich, gwarantuje wykonanie prac zgodnie z zasadami sztuki konserwatorskiej.

Poddanie organów pracom konserwatorskim zahamuje dalszą destrukcję obiektu i przywróci zabytkowi pierwotne wartości estetyczne, artystyczne i historyczne.

Wobec powyższego orzeczono jak w sentencji.

Pouczenie

Pozwolenie niniejsze nie zwalnia od obowiązku uzyskania pozwolenia na budowę albo zgłoszenia wymaganego przez przepisy prawa budowlanego.

Postępowanie w sprawie wydanego pozwolenia może zostać wznowione, a następnie pozwolenie może zostać cofnięte lub zmienione na podstawie art. 47 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

Na podstawie art. 127 § 1 i 2, art. 129 § 1 i 2 Kodeksu postępowania administracyjnego od decyzji niniejszej przysługuje odwołanie do Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w terminie 14 dni od dnia doręczenia decyzji stronie za pośrednictwem Lubelskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Decyzja podlega wykonaniu przed upływem terminu do wniesienia odwołania, jeżeli jest zgodna z żądaniem wszystkich stron lub jeżeli wszystkie strony zrzekły się prawa do wniesienia odwołania (art. 130 §4 Kpa).

Na podstawie art. 127 a § 1 i 2 Kodeksu postępowania administracyjnego w trakcie biegu terminu do wniesienia odwołania strona może zrzec się prawa do wniesienia odwołania wobec organu administracji publicznej, który wydał decyzję. Z dniem doręczenia organowi administracji publicznej oświadczenia o zrzeczeniu się prawa do wniesienia odwołania przez ostatnią ze stron postępowania, decyzja staje się ostateczna i prawomocna, co oznacza, iż decyzja podlega natychmiastowemu wykonaniu i brak jest możliwości jej zaskarżenia.

W zakresie odwołania stronie przysługuje zgłoszenie wniosków przewidzianych w art. 136 § 1-3 Kpa.

Zgodnie z art. 41§ 1 Kpa, w toku postępowania strony oraz ich przedstawiciele i pełnomocnicy mają obowiązek zawiadomić organ administracji publicznej o każdej zmianie swojego adresu w tym adresie elektronicznego. W razie zaniedbania obowiązku określonego w § 1 doręczenie pisma pod dotychczasowym adresem ma skutek prawny.

Z up. Lubelskiego Wojewódzkiego
Konserwatora Zabytków
mgr Paweł Wira
Kierownik Delegatury
w Chełmie

Załącznik:

- „Opis prac konserwatorskich przewidzianych przy organach w kościele parafialnym pw. Świętych Apostołów Piotra i Pawła w Kaniem”

Otrzymują:

1. ks. prob. Roman Knys

Parafia rzymskokatolicka pw. Świętych Apostołów Piotra i Pawła w Kaniem, 22-170 Rejowiec Fabryczny

2. Aa.

Pl. Niepodległości 1

tel./fax: 82 565 59 72

e-mail: chelm@wkz.lublin.pl

22-100 Chełm

www.wkz.lublin.pl

nr 95124020929329925006200000

lub pokwitowanie nr

82
13.08.2024
na konto U.M. Lublin
Kaniem

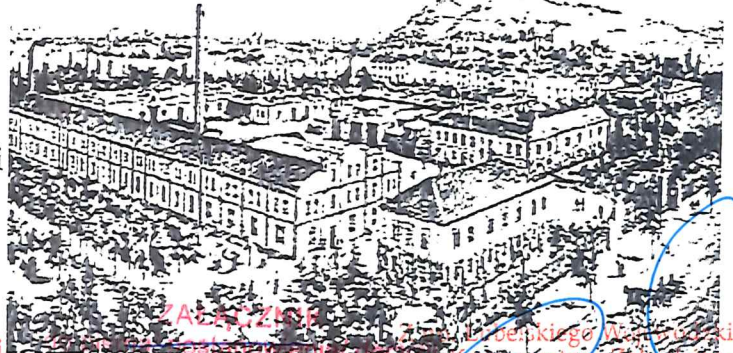
Opis prac konserwatorskich przewidzianych przy organach Kościoła Świętych Apostołów Piotra i Pawła w Kaniem.

WSTĘP - budowniczy:

Instrument opus 2371 został wybudowany w roku 1929 dla Filharmonii Lubelskiej przez znaną firmę organistowską Braci Rieger.

Fabryka organów braci Rieger powstała w 1873r. Jej siedzibą była miejscowość Krnov (niem. Jagerndorf, pol. Karniów), leżąca na terenie północno-wschodniej części dzisiejszej Republiki Czeskiej, niedaleko granicy z Polską. Założycielami byli bracia: Franciszek i Otto Rieger. Po sukcesach (1873r.) na wystawie paryskiej, do 1903 r. firma liczyła już 1073 opusy - co daje prawie 35 instrumentów rocznie.

Lubelski Wojewódzki
Widok Fabryki w 1913r.
Konserwator Zabytków
w Lublinie

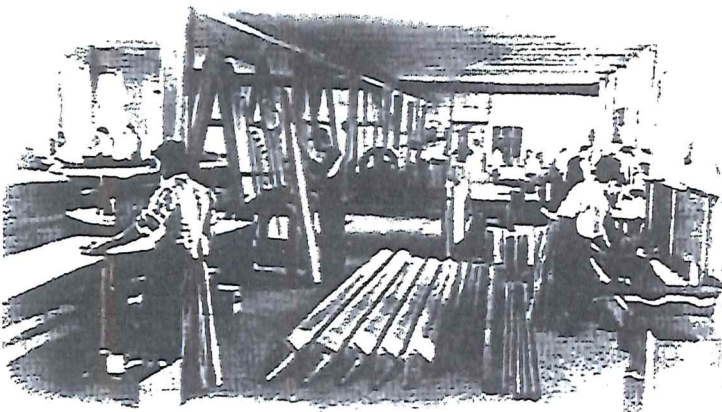

Organizacja Ochrony
Zabytków w Chełmie
KANCELARIA
WPRZYNYŁO
12-08-2024
Nr 1126/2024
podpis *[Signature]*

Organizacja Ochrony Zabytków
znak CH-11.5.144.62 / 2024
z dnia 02.08.2024

mgr Paweł Wira
Kierownik Delegatury
w Chełmie

Zakład był wielokrotnie nagradzany najwyższymi odznaczeniami, takimi jak : Order Cesarza Franciszka Józefa, Order Grobu Świętego, Order Avvocatti di San Pietro, czy Złoty Krzyż Zasługi. W 1880 roku Cesarz Franciszek Józef I odznaczył ówczesnego właściciela zakładu Otto Riegera Krzyżem Rycerskim, a fabryce nadano tytuł "C. K. Nadworny Dostawca". Papież Leon XII mianował Otto Riegera rycerzem "Orderu Ziemi Świętej". Instalowano organy w Norwegii, Anglii, Hiszpanii, Turcji, Palestynie, Portugalii, Danii oraz Niemczech. Produkty braci Rieger wędrowały do tak odległych krajów, jak Argentyna czy Meksyk.

W latach dwudziestych fabryka Riegera zatrudniała 8 urzędników i 160 robotników. Odznaczała się niezwykle solidnym opracowaniem projektów (łącznie z artystycznie wykonanymi rysunkami prospektów), używała najlepszych materiałów i w wyjątkowo krótkim czasie (do 9 miesięcy) realizowała zamówienia.

Wnętrze hali produkcyjnej w 1913r.

Mimo seryjnej produkcji (tak nietypowej dla powyższego instrumentu), firma oferowała łącznie 75 typów dyspozycji organów od 2-100 głosowych, niczym nie odbiegających od ogólnie przyjętych wówczas założeń konstrukcyjnych i brzmieniowych. Ponadto w fabryce znajdowały się 4 duże hale montażowe, w których kontrahent mógł wypróbować zmontowany i wstępnie zintonowany instrument.

Za podjęciem konserwacji organów i przywróceniem im pełnej sprawności muzycznej i technicznej przemawia wiele przesłanek. Pierwszą z nich jest szacunek dla samego budowniczego, jak i wartość

artystyczna brzmienia, wynikająca z samej dyspozycji organów (zestaw i układ głosów, jakość piszczałek) jak i jakość wykonania całości oraz wartość zabytkowa instrumentu.

Wszystkie planowane przy organach prace obejmują najbardziej konieczne czynności i mają na celu przywrócenie im pierwotnych założeń estetyczno – brzmieniowych oraz sprawności technicznej i muzycznej.

STAN OBECNY:

Instrument posiada dyspozycję o stylistyce romantycznej. Organy usytuowane są centralnie naprzeciw głównego ołtarza. Piszczałki prospektowe są nieme, natomiast oryginalny prospekt grający znajduje się wewnątrz i skierowany jest do ściany. Oryginalnie mają 14 głosów: I manual pięć, II manual osiem 8 oraz jeden w pedale.

Dokładna analiza elementów pozwala na dość wiarygodne określenie stanu zachowania. Musi być ona jednak uzupełniona o szczegółowe badanie każdego z nich w trakcie prac demontażowych, niezbędnych do wykonania konserwacji.

Substancja drewniana zachowana jest w dobrym stanie – zarówno szafa jak i elementy wewnętrzne nie wskazują na szczególne działanie szkodników drewna. Pewne ślady zobaczyć można w elementach piszczałek.

Wg wstępnej oceny - organy niemal w całości zachowane są w stanie kompletnym, aczkolwiek stwierdza się brak głosu Obój 8' w drugim manuale.

Ogólny stan zachowania zabytku pozwala na konserwację zachowawczą, z elementami rekonstrukcji (wytarty nakład klawiatury, zużyte elementy skórzane – zwłaszcza poszycie miecha oraz nieszczelności wiatrownicy).

SZCZEGÓŁOWY ZAKRES PRAC NIEZBĘDNYCH DO WYKONANIA:

- a) W przypadku wszystkich elementów drewnianych impregnację strukturalną, polegającą na nasączeniu ich środkiem owadobójczym (hylotox), a w przypadku wystąpienia zniszczeń dokonanych przez drewnojady użycie roztworu Paraloidu B 72 metodą powlekania oraz kąpieli. Przewiduje się zastosowanie roztworu żywicy w stężeniu 8 - 20%, w zależności od stopnia strukturalnego uszkodzenia drewna.
- b) W razie konieczności uzupełnienia ubytków drewnianych, kierowanie się doborem sezonowanego drewna do gatunku oryginalnych elementów.
- c) Dokonanie likwidacji pęknięć i poluzowanych łączonych stolarskich oraz uzupełnienie ubytków drewna flekami i listwami drewnianymi (dobór drewna zależy ma od gatunku drewna oryginalnych elementów)
- d) Przy likwidacji ewentualnych nieszczelności posłużenie się klejem oraz baranią skórą.

I SZAFKA ORGANOWA

- Zabezpieczenie wnętrza szafy środkiem konserwatorskim (Hylotoxem).
- Sprawdzenie elementów nośnych.

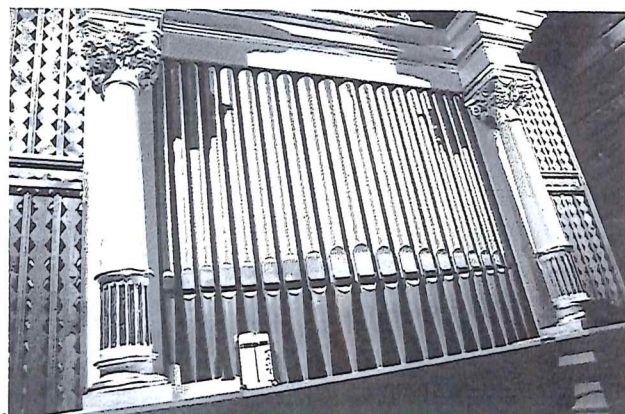
II WIATROWNICA

- Rozebranie wiatrownicy i sprawdzenie szczelności.
- Czyszczenie wnętrza wiatrownicy.
- Czyszczenie kłoców i ławeczek, naprawa uszkodzeń.
- Prostowanie sztyftów, regulacja.
- Impregnacja środkiem chemicznym.

III. TRAKTURA

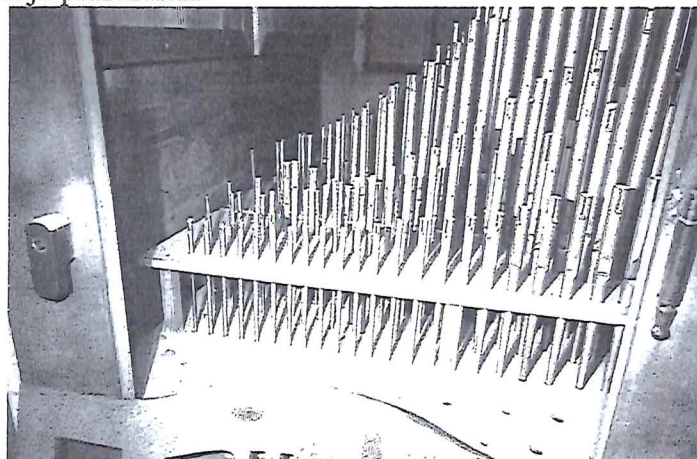
- Wymiana uszkodzonych rurek.
- Sprawdzenie szczelności kanałów powietrznych
- Wymiana wszystkich membran
- Wymiana membran w kontuarze
- Regulacja traktury i sprawdzenie jej działania.

IV. PISZCZAŁKI

Piszczalki prospektowe.

- Restauracja piszczałek prospektowych
- Prostowanie i renowacja piszczałek.

Piszczalki wewnątrz organów

- Uzupełnienie brakującego głosu w II manuale.

Piszczalki II manualu

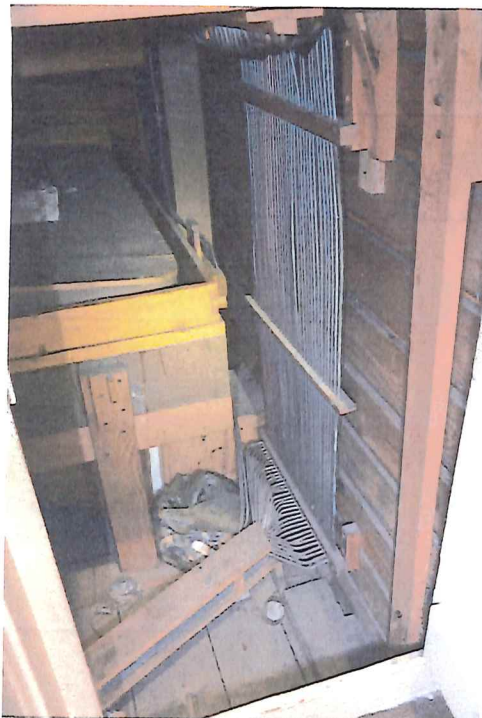
- Konserwacja chemiczna i zasklepienie otworów w piszczalkach drewnianych.
- Odtworzenie elementów piszczalek nadmiernie zniszczonych przez drewnojady.

- Likwidacja pęknięć w piszczalkach drewnianych.
- W piszczalkach krytych wymiana oskórowania szpuntów.
- Czyszczenie, intonacja i strojenie.

V. UKŁAD POWIETRZNY

- Wyczyszczenie i ponowne oklejenie miechów skórą.

Uszkodzony miech organowy

- Montaż dmuchawy cichobieżnej wewnątrz organów oraz dorobienie skrzyni dźwiękochłonnej.

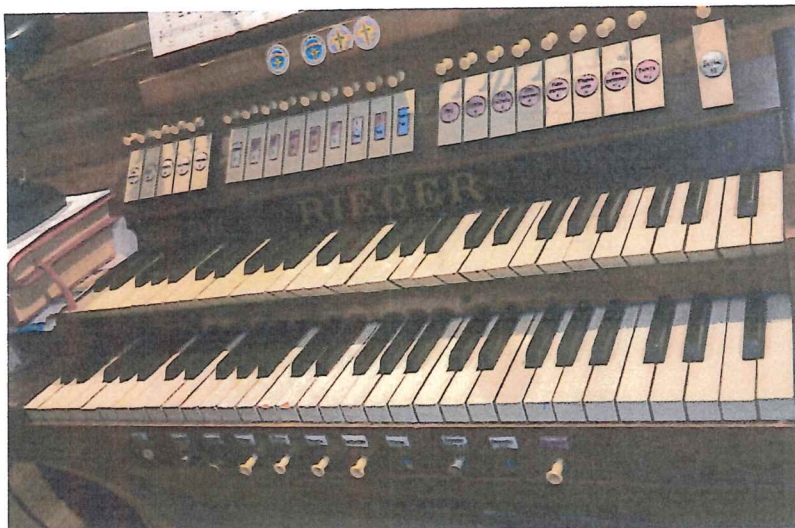
VI. STÓŁ GRY

- Wymiana filców w klawiaturze nożnej.
- Renowacja klawiatury nożnej

Klawiatura nożna

- Wymiana pokrycia klawiatury.
- Uzupełnienie brakujących registrów

Stan klawiatury oraz regestrów

- Renowacja ławki
- Podpięcie instalacji elektrycznej, obejmujące:
 - a) Doprowadzenie linii energetycznej (380 V) do organów.
 - b) Montaż zabezpieczenia stycznika (bezpiecznik 6A).
 - c) Dodanie termika.
 - d) Doprowadzenie linii sterującej do kontuaru.
 - e) Montaż włącznika silnika.
 - f) Doprowadzenie linii 380 V do dmuchawy.

PODSUMOWNIE

- Zakłada się, że dzięki przeprowadzonym pracom organy odzyskają estetyczny wygląd, sprawność techniczną oraz walory muzyczne.
- Stwierdza się stosunkowo nieduży stopień zniszczenia wielu elementów instrumentu przez drewnojady, a zwłaszcza większości piszczałek drewnianych.
- Niemniej ogólny stan zachowania instrumentu sugeruje, że przez wiele lat będzie mógł on spełniać swoją funkcję i służyć kulturze muzycznej miejscowości, w której się znajduje.

Wstępny wykaz planowanych prac organistrzowskich, dotyczących instrumentu
Kościoła Świętych Apostołów Piotra i Pawła w Kaniem.

CZYNNOŚĆ:

- Demontaż całościowy
- Rozebranie wiatrownic i sprawdzenie szczelności. (14szt)
- Czyszczenie kloców i ławeczek, naprawa uszkodzeń. (14 szt)
- Prostowanie sztyftów, regulacja.
- Impregnacja elementów drewnianych środkiem chemicznym.
- Wymiana uszkodzonych rurek.
- Sprawdzenie szczelności kanałów powietrznych
- Wymiana wszystkich membran (ok 1300 szt.)
- Wymiana membran w kontuarze (ok 470 szt)
- Regulacja traktury i sprawdzenie jej działania.
- Restauracja piszczałek prospektowych
- Prostowanie i naprawa piszczałek.
- Uzupełnienie brakującego głosu w II manuale.
- Odtworzenie elementów piszczałek nadmiernie zniszczonych przez drewnojady.
- Likwidacja pęknięć w piszczałkach drewnianych.
- W piszczałkach krytych wymiana oskórowania szpuntów.
- Czyszczenie, intonacja i strojenie. (14 szt. ł)
- Wyczyszczenie i ponowne oklejenie miechów skórą. (2 szt)
- Zakup i montaż dmuchawy cichobieżnej wewnątrz organów oraz dorobienie skrzyni dźwiękochłonnej.
- Wymiana filców w klawiaturze nożnej.
- Renowacja klawiatury nożnej
- Wymiana pokrycia klawiatur.
- Renowacja ławki
- Renowacja stołu gry
- Podpięcie instalacji elektrycznej, obejmujące:
 - g) Doprowadzenie linii energetycznej (380 V) do organów.
 - h) Montaż zabezpieczenia stycznika (bezpiecznik 6A).
 - i) Dodanie termika.
 - j) Doprowadzenie linii sterującej do kontuaru.
 - k) Montaż wyłącznika silnika.
 - l) Doprowadzenie linii 380 V do dmuchawy.

PARAFIA RZYMSKOKATOLICKA
pw. Świętych Apostołów Piotra i Pawła
Kanie 119A, 22-170 Rejowiec Fabryczny
NIP 5641445365, Regon 040033244

G. Renczyński

PARAFIA RZYMSKOKATOLICKA
pw. Świętych Apostołów Piotra i Pawła
Kanie 119A, 22-170 Rejowiec Fabryczny
NIP 5641445365, Regon 040033244

Kanie 12 VIII 2024